

SPOZNAJNI RAZVOJ I AKTIVNOSTI KOJE POTIČU SPOZNAJNI RAZVOJ KOD DJECE PREDŠKOLSKE DOBI

Dječji rast i razvoj obilježavaju njegove osnovne sposobnosti i jedinstvenost, a sam razvoj opisuje se kao „slijed promjena u osobinama, sposobnostima i ponašanju djeteta poradi kojih se ono mijenja te postaje sve veće, spretnije, sposobnije, društvenije, prilagodljivije“. Jedna od važnijih odlika dječjeg razvoja je praćenje redoslijeda razvojnih stadija, ali i poštivanje djetetovog individualnog doprinosa određenom razdoblju. Brojna istraživanja su promijenila viđenje djeteta kao čovjeka u malom i dovela do njegova shvaćanja kao cjelovitog bića i aktivnog nositelja vlastitog razvoja, čiji je razvoj složena pojava koja je „više nego zbroj pojedinih aspekata razvoja“.

Kroz pojedine aspekte predškolskog odgoja kao što su razvoj spoznaje, govora, emocionalni i socijalni razvoj, te razvoj igre, likovnih i glazbenih sposobnosti i razvoj motorike, moguće je na najbolji način promatrati opće karakteristike djetetova razvoja, upoznati se sa redoslijedom faza i značajkama djeteta u svakoj fazi, kako bi stvorili djetetu optimalne uvjete za njegov razvoj.

Razvoj spoznaje kod djeteta odvija se postupnim ovladavanjem sve složenijih shema i pojmova i misaonim operacijama i „odnosi se na mentalne procese pomoću kojih dijete pokušava razumjeti“ svijet koji ga okružuje i sebi ga prilagoditi.

Za djetetov spoznajni razvoj neophodni su uvjeti poput djetetove aktivne interakcije sa okolinom, tumačenja djetetova iskustva i osiguravanja uvjeta za razvoj njegove pozornosti i misaonih strategija.

Prema teoriji psihologa Jeana Piageta dijete tijekom svog aktivnog djelovanja na okolinu koje se odvija „kretanjem u prostoru, baratanjem predmetima, proizvođenjem različitih učinaka u okolini i na predmetima – diranjem, pomicanjem, bacanjem, slaganjem, umetanjem, trganjem“ – postupno uočava promjene koje je svojim djelovanjem proizvelo i asimilira sva ta opažajna sredstva, a zatim ih i akomodira na novostečeno iskustvo. Također se opisuju različiti stadiji usvajanja sve složenijih misaonih struktura kroz koje dijete prolazi tijekom svog djetinjstva, a to su senzomotorno razdoblje od rođenja do druge godine života, zatim predoperacijsko razdoblje koje traje do djetetove šeste godine i u kojem ono postupno na sve složenije načine koristi simbole za kognitivnu reprezentaciju svijeta koji ga okružuje. U razdoblju konkretnih operacija koje traje od šeste do jedanaeste godine, djetetove mentalne operacije omogućuju mu rješavanje problema s konkretnim objektima, a nakon jedanaeste

godine nastupa razdoblje formalnih operacija gdje se pojavljuje apstraktno mišljenje i logičko rezoniranje.

Valja naglasiti kako je za podatke koje će naš um dobiti, a koje neće zaslužna pažnja, koja se razvija od djetetove najranije dobi te kako dijete raste, poboljšava se i njena kontrola.

Samim time, aktivnosti koje potiču spoznajni razvoj su i one aktivnosti koje potiču pažnju i koncentraciju djece. Tu se ubrajaju:

- Razne slagalice: puzzle, memory kartice, domino kartice s brojevima i slikama, loto, izrezivanje prema predlošku i sastavljanje slika
- Precrtavanje različitih predložaka –od jednostavnijih do složenijih
- Igre razvrstavanja po nekim kriterijima – “Nabroji sve životinje koje žive u moru”, “koje životinje mogu letjeti ?”
- Pronalaženje skrivenih likova i traženje razlika na sličnim slikama, uspoređivanje slika – što je promijenjeno, izostavljeno ili dodano
- Zadaci razvrstavanja – razvrstavanje kocki, lego kockica i drugog, pomaganje u razvrstavanju posuđa kod kuće, razvrstavanje novčića, kuglica po boji i veličini, geometrijskih oblika, nizanje perlica po određenom redoslijedu, skupljanje kamenčića, sličica, markica
- Različiti predlošci za bojanje
- Zadaci opažanja – promatrati tijek neke radnje ili događaja – promatranje slike, pa kasnije razgovor o viđenom (“Koliko je na slici bilo kuća, životinja, stabala...?”), aktivnost pluta – tone sa predmetima iz svakodnevnice, vaganje – uspoređivanje razlika, sadnja biljaka – promatranje i bilježenje promjena (npr. grah)
- Misaoni zadaci – križaljke, dopunjavanje riječi, zagonetke, igre sa pravilima – čovječe ne ljuti se, mlin, matematičke aktivnosti, labirinti sa različitim predmetima
- Čitanje i pričanje priča (pričanje kroz igru uloga, pričanje kroz crtež, priča iz vreće, slikopriče)
- Provođenje brain gym vježbi

Pripremile odgojiteljice:

Lorena Kranjčec

Irena Vidačković

Natalija Stepanić

LITERATURA:

Starc, B., Čudina Obradović, M., Pleša, A., Profaca, B., i Letica, M. (2004). Osobine i psihološki uvjeti razvoja djeteta predškolske dobi. Zagreb: Golden Marketing – Tehnička knjiga.

Pećnik, N., Starc, B. (2010). Roditeljstvo u najboljem interesu djeteta i podrška roditeljima najmlađe djece

<http://centar-sirius.hr/kako-poboljsati-paznju-i-koncentraciju-djece-2/>

SPOZNAJNI RAZVOJ PREDŠKOLSKE DJECE

Djetetov spoznajni razvoj zbiva se kroz djetetovu aktivnu interakciju s okolinom, posredovanje djetetova iskustva te kroz osiguravanje uvjeta za razvoj pozornosti i misaonih strategija.

Pažnja ima središnju ulogu u tome koje će podatke naš um dobiti, a koje neće. Biti koncentriran znači imati mogućnost da svoje misli određeno vrijeme usmjerimo na neki zadatak stoga je važno ne naglo prekidati dijete u aktivnosti već vremenski odrediti koliko njegova aktivnost još može trajati.

Primjerice, kažemo djetetu: „ Ručak će biti gotov za pola sata“ ili „ Igramo se još 10 minuta, onda spremamo sobu“. Na taj način dajemo djetetu dovoljno vremena da završi igru te da vježba usmjeravati pozornost i koncentraciju.

Evo primjera za jednu aktivnost, a u njoj strpljenje ima važnu ulogu:

„Od sjemenke do biljke“

Što vam je potrebno:

- Nekoliko zrna graha
- Staklenka
- Kuhinjski ubrus ili malo toaletnog papira
- Voda

Upute za eksperiment:

- Stavite u staklenku malo vode
- Ubacite ubrus u staklenku
- Stavite zrna graha u staklenku unutar ubrusa
- Svaki dan pošpricajte malo vode unutar staklenke
- Staklenku držite u blizini prozora kako bi dobila neophodnu sunčevu svjetlost.

Zrno bi trebalo da započne sa svojim rastom nekoliko dana nakon što ste ga stavili unutar staklenke, ta pojava naziva se klijanje. Sretno s uzgojem biljke!

Cilj:

- Obogaćivati dječju spoznaju kako rastu biljke
- Uočavati povezanosti sunčeve svjetlosti i vode sa rastom biljke
- Razvijati pozitivan odnos prema biljkama.

Djeca kroz igru i zabavu uče ponešto o procesu rasta.

JOŠ NEKE AKTIVNOSTI ZA SPOZNAJNI RAZV

1. „ Od sjemenke do biljke“ – sadnja graha u staklenci
2. „ Pronađi razliku“(traženje razlike na sličnim slikama)
3. „ Prema predlošku – izreži i sastavi sliku“ (slagarica)
4. „ 1,2,3,... pronađi i ti ... kvadar, kocku, trokut“ –u prostoriji
5. „ Postavi stol za _____(osoba)“ – što je sve potrebno
6. „Pogađanje“ – predmeta, životinja, cvijeća prema djelomičnom opisu (npr. briše kedu sa ploče= spužva)
7. „ Koje sve životinje imaju krila?“
8. „ Poznaješ li životinje koje imaju više od 4 noge?“
9. Aktivnosti razvrstavanja: kocke, lego kocke (po boji, obliku), nizanje ogrlica po određenom zadatku i sakupljanje kamenčića, sličica, markica
10. „ Gumi – gumi“ – na tekst(Balerina – RO-KO-KO)
11. Društvene igre: „ čovječe ne ljuti se“, „mlin“, loto – slova i brojevi

Pripremila: Gordana Mikulčić, odgojitelj mentor

